Lietas arhīva Nr. C-4791-17/24
ECLI:LV:RIRTJ:2017:0905.C33479117.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jūrmalā 2017.gada 5.septembrī

Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama tiesnese I.Freimane
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

/pers. A/ 2017.gada 2.maijā cēla tiesā maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka viņa vecāki ir /pers. C/ un atbildētāja /pers. B/. Prasītāja vecāku laulība tika šķirta 2006.gada 13.novembrī. Pēc vecāku laulības šķiršanas prasītājs dzīvoja kopā ar savu tēvu /pers. C/, kas realizēja viņa ikdienas aizgādību, kā arī viens pats uzturēja prasītāju. Atbildētāja pēc laulības šķiršanas pilnībā pārtrauca kontaktēties ar prasītāju, netikās ar viņu, neinteresējās par viņu, kā arī nenodrošināja viņu ar uzturlīdzekļiem. Prasītājs 2016.gada 7.oktobrī kļuva pilngadīgs, tomēr pats sevi apgādāt vēl nespēj, jo turpina mācības /Nosaukums/ vidusskolas 12.klasē. Pēc vidējās izglītības iegūšanas prasītājs plāno turpināt mācības ar mērķi iegūt augstāko izglītību.

Pamatojoties uz Civillikuma 177.panta trešo daļu, 179.panta pirmo, otro un piekto daļu, Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", lūdz piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus 114 *euro* apmērā ik mēnesi līdz brīdim, kad prasītājs pats spēs sevi apgādāt. Vienlaikus prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas visus tiesāšanās izdevumus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21}pantu atbildētājai 2017.gada 14.jūnijā nosūtīts prasības pieteikuma noraksts rakstveida paskaidrojuma sniegšanai, izskaidrojot puses civilprocesuālās tiesības un pienākumus.

Tiesā 2017.gada 27.jūnijā saņemts atbildētājas /pers. B/ rakstveida paskaidrojums, kurā atbildētāja prasību neatzīst un lūdz to noraidīt kā nepamatotu.

Atbildētāja norāda, ka bērna uzturēšana ir arī bērna nodrošināšana ar mājokli un prasītājs dzīvo prasītājai piederošā īpašumā /adrese/. Prasītāja, nodrošinot atbildētāju ar mājokli laikā, kamēr viņš klātienē mācījās vidusskolā, pildīja uztura došanas pienākumu. Turklāt privātmājas lietošanas vērtība ir lielāka, nekā prasītāja prasītie uzturlīdzekļi. Prasītājs arī pašlaik turpina bez maksas dzīvot minētajā īpašumā. Atbildētāja ar prasītāja tēvu bija vienojusies, ka līdz laikam, kad prasītājs absolvēs vidusskolu, atbildētāja nodrošinās prasītāju ar mājokli, kas ir viena vecāka daļa uzturlīdzekļu kopējā apmērā, savukārt prasītāja tēvs nodrošinās prasītāju ar pārējo uzturam nepieciešamo. Tāpat paskaidrojumā norādīts, ka prasītājs pašlaik vidusskolu ir absolvējis, jo 12.klases izglītojamiem mācību gads beidzās 2017.gada 16.jūnijā, līdz ar to prasītājam vairs nepastāv objektīvu šķēršļu strādāt algotu darbu un pašam sevi apgādāt. Turklāt prasītāja tēvs /pers. C/ 2017.gada 31.maijā atbildētājai sniedza informāciju, ka prasītājs ir darbā, tātad prasītājs jau kopš 2017.gada maija strādā algotu darbu un tādējādi pats gūst ienākumus savam uzturam. Prasītāja norādītais, ka viņš ir plānojis mācības turpināt ar mērķi iegūt augstāko izglītību, neliecina par to, ka viņš nevar pats sevi apgādāt. Augstākās izglītības programmu ir iespējams apgūt kā klātienes, tā arī neklātienes formā. Prasības pieteikumā prasītājs ir vienīgi vispārīgi norādījis uz saviem nākotnes plāniem, nevis objektīviem apstākļiem, kas liegtu viņam pašam gādāt par savu uzturu. Atbildētāja norāda, ka prasītājs savu ikmēneša uzturēšanas izdevumu aprēķinā nav iekļāvis izdevumus par īri. Paskaidrojumā lūgts noraidīt prasītāja lūgumu piedzīt no atbildētājas visus tiesāšanās izdevumus, tostarp par advokāta pakalpojumiem, jo prasības pieteikuma maza apmēra prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu veidlapas aizpildīšanai nav nepieciešama zvērināta advokāta palīdzība, kā arī nepieciešamības gadījumā pastāv iespēja bez maksas saņemt juridiskas konsultācijas, piemēram, Latvijas Universitātes Juridiskās prakses un palīdzības centrā.

Tiesa 2017.gada 7.augustā prasītājam nosūtīja atbildētājas paskaidrojuma norakstu atsauksmes sniegšanai līdz 2017.gada 16.augustam. Līdz minētajam datumam, kā arī līdz sprieduma taisīšanai lietā prasītāja atsauksme par atbildētājas paskaidrojumu tiesā nav saņemta.

Tā kā lietas dalībnieki nav lūguši un tiesa neuzskatīja par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 250.^{25}panta pirmo daļu, tiesa civillietu izskata rakstveida procesā, par ko lietas dalībnieki ir savlaicīgi informēti, nosūtot tiesas paziņojumu 2017.gada 7.augustā uz prasītāja deklarētas dzīvesvietas adresi un atbildētājas norādīto adresi saziņai ar tiesu. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 56.^{1}panta 3.punktu uzskatāms, ka pusēm tiesas dokumenti izsniegti septītajā dienā no nosūtīšanas dienas.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi civillietas materiālus, tiesa atzīst, ka prasība par uzturlīdzekļu piedziņu ir nepamatota un noraidāma šādu motīvu dēļ.

No lietā iesniegtās dzimšanas apliecības /apliecības numurs/ kopijas izriet, ka 1998.gada 7.oktobrī dzimušā /pers. A/ vecāki ir /pers. C/ un /pers. B/, kas apstiprina faktu, ka atbildētāja ir prasītāja māte. Uz pieteikuma izskatīšanas brīdi /pers. A/ ir pilni astoņpadsmit gadi.

Saskaņā ar Civillikuma 177.pantu vecākiem ir pienākums rūpēties par bērnu, un bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmā daļa noteic, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Saskaņā ar Civillikuma 179.panta pirmo daļu vecāku pienākums uzturēt bērnu gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Tādējādi vecāki pēc bērna pilngadības sasniegšanas netiek atbrīvoti no pienākuma uzturēt savu bērnu līdz laikam, kad viņš, apgūstot savām interesēm un spējām atbilstošas profesionālās zināšanas, pats spēs sevi apgādāt.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2015.gada 7.janvāra spriedumā lietā Nr. SKC-1478/2015 sniedzis Civillikuma 179.panta pirmās daļas interpretāciju, norādot, ka likums uztura došanas pienākumu saistījis ar trim kritērijiem, pirmkārt, vecāku mantas stāvokli, otrkārt, laiku, kad bērns pats spēj sevi apgādāt, treškārt, vecāku spējām uzturēt bērnu. Savukārt bērna pilngadības sasniegšanu kā kritēriju vecāku atbrīvošanai no viņa uzturēšanas pienākuma likums nav izvirzījis. Tas nozīmē, ja bērns pēc pilngadības iestāšanās objektīvu iemeslu dēļ nevar pats sevi apgādāt, tad atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai vecāku pienākums viņu uzturēt turpinās.

Turklāt Civillikuma 179.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme "kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" 19.pantā paredzētajam, ka par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem. Tas nozīmē, ka Civillikuma 179.pants iztulkojams tādējādi, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt. Līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu. Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un bērna uzturēšanas pienākums vecākiem atkrīt *(Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 20.novembra spriedums lietā Nr.SKC-2885/2015)*.

Lietā iesniegtā Jūrmalas pilsētas domes /Nosaukums/vidusskolas 2017.gada 17.marta izziņa Nr.204 apliecina faktu, ka prasītājs mācījās /Nosaukums/ vidusskolas 12.a klasē. Taču tiesai ir pamats uzskatīt, ka prasītājs uz lietas izskatīšanas dienu mācības /Nosaukums/ vidusskolā ir pabeidzis, absolvējis minēto mācību iestādi, jo saskaņā ar

Ministru kabineta 2015.gada 15.decembra noteikumu Nr.729 "Noteikumi par 2016./2017. mācību gada un mācību semestru sākuma un beigu laiku" 5.punktu 12.klases izglītojamiem mācības beidzas 2017.gada 12.maijā, bet mācību gads beidzas 2017.gada 16.jūnijā.

Prasītājs, ceļot prasību, tai pievienojis Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2017.gada 27.marta izziņu Nr.17/649167, saskaņā ar kuru prasītājam periodā no 2016.gada oktobra valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas un apdrošināšanas periodi nav reģistrēti. Prasītājs prasības pieteikumā norādījis, ka viņam nav ienākumu. Savukārt atbildētāja paskaidrojumā uz prasību norādījusi, ka viņai ir informācija no prasītāja tēva par to, ka prasītājs jau kopš 2017.gada maija strādā algotu darbu.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Savukārt Civilprocesa likuma 96.panta piektajā daļā noteikts, ka pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Prasītājs nav izmantojis Civilprocesa likuma 74.pantā paredzēto tiesību un vienlaikus arī pienākumu, un nav sniedzis rakstveida atsauksmi uz atbildētājas paskaidrojumu par prasību, nav cēlis iebildumus, nav apstrīdējis atbildētājas paskaidrojumā minētos faktus.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 10.pantam puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā; sacīkstes notiek, pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot pierādījumus, tiesai adresētus pieteikumus, piedaloties liecinieku un ekspertu nopratināšanā, citu pierādījumu pārbaudē un novērtēšanā, piedaloties tiesu debatēs un veicot citas procesuālās darbības šajā likumā noteiktajā kārtībā. Atbilstoši minētajam tiesai nav pienākuma pārbaudīt paskaidrojumos minētos apstākļus, ja pret tiem nav iebildis prasītājs.

Tiesa norāda, ka ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņu apstiprināts, ka prasītājam nav ienākumu izziņas izsniegšanas brīdī (2017.gada marta beigas), taču tas nepierāda, ka prasītājs nav uzsācis darbu brīdī, kad iesniedzis prasību vai drīz pēc tam. Tāpat, kamēr prasītājs nav iebildis, tiesai nav pamata neticēt atbildētājas paskaidrojumā minētajam, ka prasītājs 2017.gada maijā jau strādājis.

Atbilstoši Augstākās tiesas judikatūrai Civillikumā ar jēdzienu "uzturlīdzekļi" aptverta kopumā visa veida materiālā nodrošinājuma sniegšana bērnam. Atbildētāja paskaidrojumā norādījusi, ka prasītājs dzīvo viņai piederošā īpašumā, kā arī to norādījis pats prasītājs. Atbilstoši minētajam tiesai ir pamats uzskatīt, ka atbildētāja dod savu ieguldījumu prasītāja aprūpē.

Prasītājs pieteikumā norādījis, ka plāno mācības turpināt ar mērķi iegūt augstāko izglītību, taču nav norādījis, ka plāno izglītību iegūt tieši dienas nodaļā (pilna laika klātienē). Tāpat tiesai nav iesniegta informācija par to, ka prasītājs ir iestājies kādā mācību iestādē. Atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" 19.panta ceturtajai daļai par darba nespējīgām uzskatāmas personas, kas mācās vai studē vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs vai augstskolās dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecākas par 24 gadiem. Atbilstoši minētajam studēšana augstskolā pati par sevi nenozīmē, ka persona uzskatāma par darba nespējīgu. Nozīme ir tam, vai persona studē dienas nodaļā.

Prasītājs Civilprocesa likuma 250.^{22} panta otrajā daļā noteiktajā terminā nav iebildis atbildētājas paskaidrojumā minētajam par darba uzsākšanu, nav informējis par iestāšanos kādā augstskolā (dienas nodaļā), kā arī nav atspēkojis atbildētājas argumentu par to, ka, viņasprāt, viņa jau sniedz prasītājam ieguldījumu prasītāja aprūpē, nodrošinot ar mājokli.

Pie konstatētajiem apstākļiem prasība par uzturlīdzekļu piedziņu tiek noraidīta kā nepamatota un nepierādīta, un tiesai nav lietderīgi vērtēt atbildētājas ienākumus, mantas stāvokli, pieprasītā uzturlīdzekļu apmēra pamatotību.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu prasītājs no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos ir atbrīvots. Noraidot prasību, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu tiesas izdevumus uzņemas valsts.

Civilprocesa likuma 44.panta otrā daļa noteic, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.

Tā kā prasība ir noraidāma, noraidāms arī ir prasītāja lūgums piespriest no atbildētājas viņa labā izdevumus advokāta palīdzības samaksai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta pirmo daļu, 8.panta pirmo daļu, 92.-97.pantu, 189.-193.pantu, 250.^{25}pantu un 250.^{27}pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu namā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.^{2}pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Tiesnese I.Freimane